Mestverwerking Oost-Nederland

Inleiding

In de december vergadering is afgesproken de situatie en laatste ontwikkelingen op mestverwerking en –vergisting samen te vatten en te bespreken. Mest is van groot belang voor BEON. Het vormt de belangrijkste nog amper benutte biomassastroom in Oost-Nederland. Als alle mest in Overijssel en Gelderland omgezet zou worden in energie zou dit voor 15 PJ aan energie kunnen opleveren. Ook levert een snelle verwerking een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van broeikasgassen op.

In het jaarprogramma is opgenomen dat extra aandacht geschonken moet worden aan mestverwerking en –vergisting. Dit is in september door de deelnemers bekrachtigd.

Mest is “afval” geworden

In feite is mest deels “afval” geworden. Dat wil zeggen: een reststroom waar de landbouwsector zich van moet ontdoen. In 2016 moet een miljoen ton mest in Oost-Nederland onttrokken worden aan de landbouw. De mest moet geëxporteerd worden of omgezet worden in chemicaliën. In geen geval mogen ze als meststof op de NL bodem belanden: die zit al voldoende vol aan stikstof (ammoniak) en fosfor (fosfaten).

Boeren moeten nu een deel van hun mest laten verwerken. Een aantal verwerkingseenheden staan er al zoals bij Groot Zevert, Oude Lenferink en in Anerveen. Bij Dalfsen bouwt Huisman aan een nieuwe installatie die ook mest kan scheiden. Deze zijn samen goed voor ongeveer 200.000 ton (schatting). Er moet nog veel nieuwe capaciteit bij om de miljoen ton te halen, vooral als de melkveestapel blijft groeien. Verschillende bedrijven hebben zich op de markt gestort en hebben met hun plannen de boeren benaderd. Afgelopen jaar heeft de zogenaamde Regiegroep, deze plannen geëvalueerd. Deze groep bestaat uit For Farmers, Friesland Campina, Rabobank en LTO Noord.

Initiatieven mestverwerking

De bekendste nieuwe initiatieven in de regio zijn:
- Groot Zevert (140.000 ton opschaling)
- Twence (250.000 ton gepland)
- Biogasvereniging Achterhoek (100.000 ton? gepland)

Daarnaast zou ook Oude Lenferink nieuwe installaties elders in Overijssel willen bouwen. De Regiegroep heeft zich al positief uitgelaten over de eerste twee initiatieven.

Er spelen ook een aantal zeer ambitieuze plannen een rol, geïnitieerd door Duitse partijen. Dit betreffen RMS Laarberg (400.000 ton) en Coevorden (500.000 ton).

De financiële haalbaarheid zullen sterk afhankelijk zijn van het poorttarief en de mate waarin de verwerkingscapaciteit benut zal kunnen gaan worden.

Voor de boeren is de situatie lastig. Er is op dit moment nog weinig verwerkingscapaciteit aanwezig. Terwijl in Zuid-Nederland al een stevige capaciteit is gebouwd, blijft de verwerkingscapaciteit in Oost nog sterk achter. Lastig is ook dat de mestprijzen hoog blijven: meer dan 15 euro per ton, terwijl de melk- en vleesprijzen laag zijn. Boeren aarzelen daarom om zich voor lange termijn vast te leggen.

Mestinitiatieven kunnen vanuit het landelijk mestfonds ondersteund worden. Manager Marc Stals gaf op de grote BIC-ON mestbijeenkomst van 9 december in Hengevelde een overzicht van de meest succesvolle projecten. Opvallend was het grote aantal projecten dat ook een vergistingsstap kent. Zelfs als alleen met mest wordt gewerkt zonder co-vergistingsmateriaal. Het wordt gezien als belangrijke stap voor een stabiele bedrijfsvoering en goed eindproduct. De grote mestverwerkingsprojecten lijken zich vooral te richten op varkensmest en in mindere mate op de koeienmest.

Boerderijvergisting

Voor melkveehouderijen met veel eigen land, blijft mono-vergisting interessant. Dat bleek zowel bij het recente seminar bij de opening van de BIO-UP als op de mestvergistingsworkshop van BEON in januari. Bij hoge SDE+ zijn de systemen rendabel. Bij de boerderijvergisters wordt geen mest verwerkt. Ze leveren daarmee enkel een bijdrage aan duurzame energieproductie.

Uitdagingen

De eenvoudigste wijze om mest te verwerken is deze te verhitten tot 70 graden en vervolgens Duitsland in te rijden. Ervaring leert dat afstanden echter steeds groter worden. NRW en Nedersaksen zijn ook nagenoeg vol door de sterke uitbereiding van veehouderijen in deze deelstaten.

De uitdaging is nu om de mest zoveel mogelijk te ontdoen van water en om nutriënten terug te winnen. Het water zou gezuiverd moeten worden zodat men het lokaal kwijt kan. Op dit moment wordt gewerkt aan het optimaliseren van belangrijke processen op het gebied van het scheiden van stikstofverbindingen van het water, het scheiden van kalium en het maken van een aantrekkelijke fosfaatrijke dikke fractie waar in het buitenland veel vraag naar is. De Europese regelgeving verhindert (nog) dat gescheiden fracties aangemerkt worden als kunstmest.

Diverse routes met uiteenlopende eindproducten worden al ingezet en nog volop uitgeprobeerd in Nederland, België en Duitsland. Op de bijeenkomst van 9 december in Hengevelde lieten vele ondernemers hun aanbevolen routes en innovaties zien. Ook voor toepassing op lange termijn vindt onderzoek plaats. Zo wordt gewerkt aan een pilot voor het carboniseren van de koolwaterstoffen.

Naast de technische uitdaging, ligt er vooral een maatschappelijke. Mestverwerking wordt gezien als een proces dat intensieve veeteelt mogelijk maakt. Actiegroepen verzetten zich daarom met hand en tand tegen de komst van mestverwerkingseenheden.

Rol van BEON

BEON zet zich in om de hoeveelheid bio-energie in Oost-Nederland stevig te vergroten. Projecten als die van Twence, Groot Zevert en Huisman spelen hierbij een belangrijke rol. Ook de kleine mestvergisters bij boerderijen. Zorg blijft bestaan dat mest het land verlaat zonder dat enige energie eraan wordt onttrokken. In de discussie over de ethische vragen over intensieve veehouderij en de hoge mestproductie, is BEON geen partij. Wel als om de meest verstandige route van verwerking gaat.

BEON zet zich als volgt in:

- Neemt deel in INTERREG samenwerkingsproject Mest op Maat, samen met stichting Biomassa (Achterhoek)
- Neemt deel in TKI onderzoeksproject STEM en in gesprekken met RVO aangaande maatschappelijke weerstand bij vooral mestvergisting
- Neemt deel in BIC-ON. Gelders Energieakkoord waar veel aandacht is voor mestverwerking en – vergisting.
- Neemt deel in het Nieuwe Energieoverleg provincie Overijssel.
- Participeert waar nodig in discussiebijeenkomsten aangaande mestverwerking en –vergisting
- Zorgt voor informatie over mestvergisting via haar website en via haar jaarlijkse Bio-energiedag.